

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ 2022

Μάθημα: ΙΣΤΟΡΙΑ (4)

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Δευτέρα, 20 Ιουνίου 2022

08:00 – 11:00

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ **ΕΞΙ (6)** ΣΕΛΙΔΕΣ
ΚΑΙ **ΤΡΙΑ (3)** ΜΕΡΗ.
ΝΑ ΑΠΑΝΤΗΘΟΥΝ **ΟΛΕΣ** ΟΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ (3) ΜΕΡΩΝ.

ΜΕΡΟΣ Α΄

(20 μονάδες)

A1. Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι σωστό ή λάθος, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» στο τετράδιο εξέτασής σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση.

- α. Το Συνέδριο της Βιέννης πραγματοποιήθηκε το 1835.
- β. Τα φιλελεύθερα κινήματα τάσσονταν υπέρ της παλινόρθωσης του «παλαιού καθεστώτος» (ancien régime).
- γ. Ο Αθανάσιος Διάκος ήταν ο αρχηγός των επαναστατικών δυνάμεων στην Πελοπόννησο.
- δ. Η Βιομηχανική Επανάσταση ξεκίνησε από την Αγγλία.
- ε. Τον 19^ο αιώνα μία περιοχή εξάπλωσης των ιμπεριαλιστικών κρατών ήταν η Αφρική.
- στ. Κατά τη διάρκεια των Βαλκανικών Πολέμων, οι Κύπριοι βοήθησαν την Ελλάδα και μέσω των εθνικών εράνων.
- ζ. Με τη Συνθήκη των Σεβρών η Κωνσταντινούπολη παραχωρήθηκε στην Ελλάδα.
- η. Με τη Συνθήκη της Λωζάνης η Ίμβρος και η Τένεδος παραχωρήθηκαν στην Ελλάδα.
- θ. Στόχος της Κοινωνίας των Εθνών ήταν η διαφύλαξη της ειρήνης.
- ι. Το «Σχέδιο Μπαρμπάροσα» αφορούσε τη γερμανική εισβολή στην ΕΣΣΔ.

(10 x 1 = 10 μονάδες)

A2. Κάθε ένα από τα στοιχεία της Στήλης Α΄, αντιστοιχεί σε μια προσωπικότητα της Στήλης Β΄. Να γράψετε στο τετράδιο εξέτασής σας τους αριθμούς της Στήλης Α΄ και δίπλα από τον καθένα, το γράμμα της Στήλης Β΄ που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

Προσοχή: Δύο (2) προσωπικότητες της Στήλης Β΄ περισσεύουν.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄
1. Νιου Ντιλ (New Deal)	α. Ιωάννης Καποδίστριας
2. Οκτωβριανά	β. Όθωνας
3. Κίνημα «Εθνικής Άμυνας»	γ. Φραγκλίνος Ρούζβελτ
4. Επανάσταση 3 ^{ης} Σεπτεμβρίου	δ. Βλαδίμηρος Ίλιτς Ουλιάνωφ (Λένιν)
5. Πρωτόκολλο Ανεξαρτησίας	ε. Ελευθέριος Βενιζέλος
	στ. Χάρι Τρούμαν
	ζ. Νικόδημος Μυλωνάς

(5 x 2 = 10 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ Β΄

(45 μονάδες)

B1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω, με βάση τα ζητούμενα των παρενθέσεων:

α. Καθεστώς της 4^{ης} Αυγούστου 1936

(ηγέτης του καθεστώτος, δύο [2] ομοιότητες και δύο [2] διαφορές σε σχέση με τα ολοκληρωτικά καθεστώτα του Μεσοπολέμου)

β. «Τελική Λύση»

(χρονικό πλαίσιο, στόχος, δύο [2] τρόποι υλοποίησης)

γ. Ψήφισμα 186 του Συμβουλίου Ασφαλείας

(χρονολογία, τρεις [3] πρόνοιες)

(3 x 5 = 15 μονάδες)

B2. Σε κείμενο έκτασης 200-250 λέξεων, να παρουσιάσετε τη σχέση του Κριμαϊκού Πολέμου με το «Ανατολικό Ζήτημα», το αποτέλεσμα του πολέμου και τρεις (3) πρόνοιες της συνθήκης που υπογράφηκε στο τέλος του. Στη συνέχεια, να αναφέρετε ένα μεταγενέστερο ιστορικό γεγονός, μέσα από το οποίο διαφαίνεται η γεωπολιτική σημασία του Εύξεινου Πόντου. Στο κείμενό σας να εντάσσονται λειτουργικά οι πιο κάτω όροι/έννοιες:

**Συνθήκη Ειρήνης των Παρισίων, ουδέτερη θάλασσα,
εκβολές του Δούναβη, Παραδουνάβιες Ηγεμονίες**

(15 μονάδες)

B3. Σε κείμενο έκτασης 200-250 λέξεων να παρουσιάσετε τις αντίπαλες πολιτικές δυνάμεις που συγκρούστηκαν στον ελληνικό εμφύλιο, το αποτέλεσμα, όπως επίσης και τρεις (3) επιπτώσεις που είχε ο εμφύλιος πόλεμος για την Ελλάδα. Ποια επίπτωση ήταν, κατά τη γνώμη σας, η πιο σημαντική; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας.

(15 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ Γ΄

(35 μονάδες)

Προσοχή:

- Ορθή είναι η απάντηση που τεκμηριώνεται επαρκώς με βάση στοιχεία από τις πηγές που παρατίθενται, καθώς και άλλα ιστορικά γεγονότα / στοιχεία.
- Η αντιγραφή αυτούσιων χωρίων από τις πηγές, χωρίς περαιτέρω επεξεργασία τους, αξιολογείται με μηδέν.

Γ1.

(11 μονάδες)

**Χάρτης 1: Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου
(Μάρτιος 1878)**

Χάρτης 2: Συνέδριο / Συνθήκη του Βερολίνου (Ιούνιος / Ιούλιος 1878)

Παράθεμα Ι

«Οποιαδήποτε αξιολόγηση της Συνθήκης του Βερολίνου εξαρτάται σε τελική ανάλυση από τις απόψεις καθενός. [...] Πράγματι, η Συνθήκη του Βερολίνου ήταν μια εντυπωσιακή νίκη για τη Βρετανία. Η Ρωσία είχε διεξαγάγει ένα δαπανηρό πόλεμο, αλλά οι άλλες Δυνάμεις είχαν καρπωθεί τα μεγαλύτερα οφέλη. Η Βρετανία τώρα είχε οχυρωθεί στην Κύπρο και η Αυστρία στη Βοσνία, την Ερζεγοβίνη και το Σαντζάκι. Η Βουλγαρία είχε περιοριστεί και το μεγαλύτερο μέρος της ευρωπαϊκής Τουρκίας είχε διατηρηθεί. Η Ρωσία φυσικά αισθανόταν ταπεινωμένη κι αγανακτισμένη [...].

[...]

Εάν θεωρήσει κανείς τη συνθήκη ειρήνης από τη βαλκανική οπτική γωνία, τότε θα πρέπει να τονίσουμε το γεγονός ότι αγνοήθηκαν παντελώς οποιαδήποτε εθνικά ή εθνικιστικά θέματα. Ο Ντισραέλι* από την αρχή είχε ξεκαθαρίσει ότι αυτό που τον ενδιέφερε ήταν να αναχαιπιστεί η Ρωσία, και όχι, όπως το έθεσε, να δημιουργηθούν «ιδανικές συνθήκες για τους Χριστιανούς της Τουρκίας». Το αποτέλεσμα ήταν ότι όλοι οι βαλκανικοί λαοί έμειναν εξαιρετικά δυσαρεστημένοι. Οι Βούλγαροι αισθάνονταν πικρία για το διαμελισμό της χώρας τους, οι Σέρβοι για την εισβολή της Αυστρίας στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, οι Ρουμάνοι για την απώλεια της Νότιας Βεσσαραβίας, και οι Έλληνες εξαιτίας της αποτυχίας τους να λάβουν οποιαδήποτε εδαφική αποζημίωση. **Η κατάσταση ήταν ιδιαίτερα δυσάρεστη, διότι προκαλούσε διχόνοια και συγκρούσεις μεταξύ των βαλκανικών λαών».**

Λ. Σ. Σταυριανός, *Τα Βαλκάνια μετά το 1453*, μετάφραση Ελένη Δελιβάνη, Θεσσαλονίκη 2007, σσ. 782-783.

* Ντισραέλι: Βρετανός πρωθυπουργός

Αφού μελετήσετε τις πιο πάνω πηγές (χάρτες 1 και 2, παράθεμα Ι) και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Να καταγράψετε δύο (2) εδαφικές αναπροσαρμογές που παρατηρούνται από τον Χάρτη 1 στον Χάρτη 2, σε σχέση με τις επιδιώξεις Ελλήνων και Βουλγάρων.
(μονάδες 4)

β. Να εξηγήσετε πώς επηρεάστηκαν τα γεωπολιτικά συμφέροντα της Βρετανίας και της Ρωσίας από τις αποφάσεις του Συνεδρίου του Βερολίνου.
(μονάδες 4)

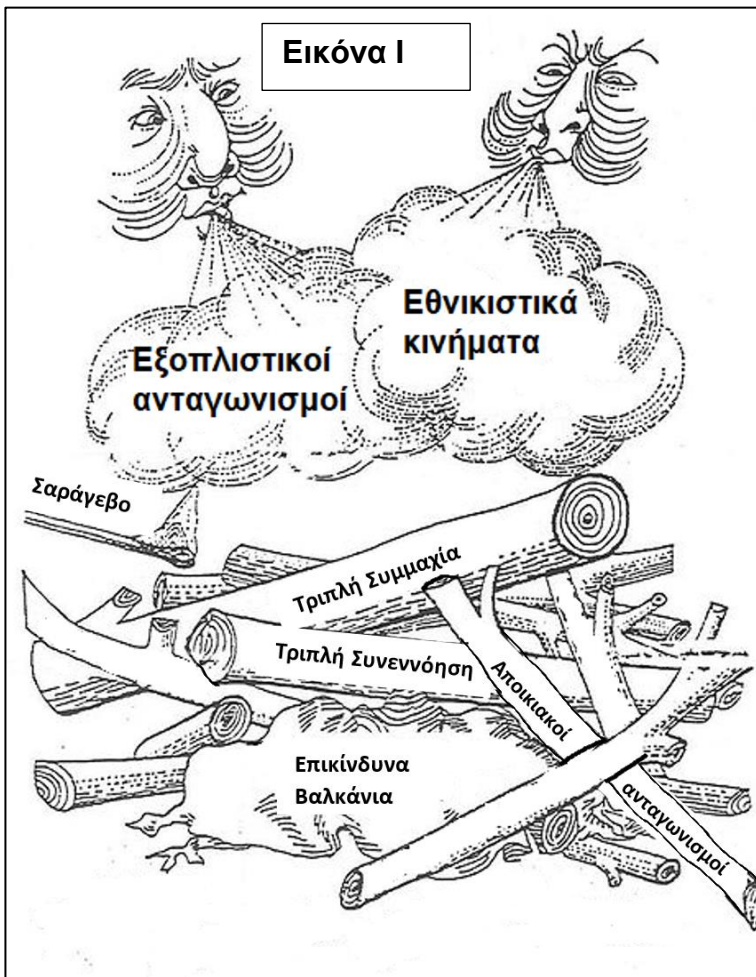
γ. **«Η κατάσταση ήταν ιδιαίτερα δυσάρεστη, διότι προκαλούσε διχόνοια και συγκρούσεις μεταξύ των βαλκανικών λαών».**

Να παρουσιάσετε μία ενδοβαλκανική σύγκρουση της πρώτης δεκαετίας του 20^{ού} αιώνα που επαληθεύει την πιο πάνω θέση και να εξηγήσετε πώς το γεγονός αυτό συνδέεται με τις αναπροσαρμογές που εμφανίζονται στους χάρτες.

(μονάδες 3)

Γ2.

(12 μονάδες)

Πηγή:

<https://images.app.goo.gl/jYoTv3LFZwfsc14HA>

<https://www.johndclare.net/RoadtoWWII7a.htm>

Το σκίτσο φιλοτέχνησε ο Βρετανός σκιτσογράφος Sidney 'George' Strube.

Αφού μελετήσετε τις εικόνες I και II και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Να περιγράψετε τις εικόνες I και II (σκηνικό, φιγούρες/πρόσωπα, αντικείμενα) και να εξηγήσετε με ποιο ιστορικό γεγονός συνδέεται η κάθε μία.

(μονάδες 8)

β. Να παρουσιάσετε δύο (2) ομοιότητες και δύο (2) διαφορές των συνθηκών που οδήγησαν στα δύο πιο πάνω ιστορικά γεγονότα.

(μονάδες 4)

Γ3.

(12 μονάδες)

«Εάν υπάρχει μια μοναδική στιγμή που αποτύπωσε καλύτερα το υστερόγραφο της μεταβίβασης της εξουσίας στις 16 Αυγούστου του 1960, δεν είναι άλλη από τη στιγμή που τα δυο πλοία αντάμωναν στο λιμάνι της Αμμοχώστου. Καθώς το HMS *Chichester* έβγαινε στα ανοικτά παίρνοντας τον τελευταίο Κυβερνήτη της Κύπρου πίσω στη Βρετανία, το τουρκικό φορτηγό πλοίο *Enge* (Αιγαίο), το οποίο είχε ναυλωθεί εσπευσμένα, γλιστρούσε ανάμεσα στις σκιές που έριχναν τα ενετικά τείχη πάνω στα νερά του λιμανιού, φέρνοντας στην Κύπρο την τουρκική στρατιωτική δύναμη, όπως προέβλεπε η Συνθήκη Συμμαχίας. Το *Enge* είχε ανυψώσει την κίτρινη και λευκή σημαία της νεοσύστατης Δημοκρατίας, τη μοναδική που μπορούσε να δει κάποιος να κυματίζει. Το πλήθος των Τουρκοκυπρίων που περίμενε στην προκυμαία κουνούσε την κόκκινη τουρκική σημαία με το μισοφέγγαρο και το αστέρι. Η σκηνή αντανakλούσε την αμφίδρομη σημασία που είχε η Τουρκία για τους Τουρκοκύπριους, αλλά και οι Τουρκοκύπριοι για την Τουρκία. [...] Κανένας Ελληνοκύπριος δεν ήταν εκεί για να βγάλει τέτοια συμπεράσματα. Ο ελληνοκυπριακός ενθουσιασμός εκφραζόταν με την επικράτηση της γαλανόλευκης στο αεροδρόμιο της Λευκωσίας, όπου οι αγωνιστές της ΕΟΚΑ επέστρεφαν θριαμβευτές στην πατρίδα».

Diana Markides, *Κύπρος 1957-1963*, μετάφραση Ελένη Ιερείδου Μόλλισον, Αθήνα 2009, σσ. 212-213.

Αφού μελετήσετε το πιο πάνω παράθεμα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα ακόλουθα ερωτήματα:

α. Η πιο πάνω πηγή είναι πρωτογενής ή δευτερογενής; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

(μονάδα 2)

β. Η Συνθήκη Συμμαχίας προέβλεπε την εγκατάσταση δύο στρατιωτικών δυνάμεων στην Κύπρο. Να αναφέρετε ποιες ήταν αυτές.

(μονάδες 2)

γ. Η Συνθήκη Συμμαχίας ήταν ένα από τα κείμενα που υπογράφηκαν τον Φεβρουάριο του 1959 στο πλαίσιο των Συμφωνιών Ζυρίχης-Λονδίνου. Να αναφέρετε άλλα δύο (2) κείμενα που υπογράφηκαν στο πλαίσιο των ίδιων συμφωνιών.

(μονάδες 2)

δ. Να περιγράψετε και να ερμηνεύσετε τις αντιδράσεις των Τουρκοκυπρίων και των Ελληνοκυπρίων κατά την αποχώρηση του τελευταίου Κυβερνήτη της Κύπρου, όπως παρουσιάζονται στο παράθεμα.

(μονάδες 6)

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ